

האחדות בסתירות הזועירה. האם תישמר גם בהמשך? צילום: אפרים קילשטוק

היתחדש הוויכוח העדתי בוועידה?

מאת שאול שיף

בן ליום רביעי, בשעות אחר הצהריים המוקדמות, זירת ההתמודדות על התפקידים השונים במפל"ג הולכת ומתחממת, ונראה כי כל ההסכמות והחבנות שהושגו בעמל"רב עלידי ראש המפל"ג, ח"כ יזהלון המר נפרמות ומתמוססות.

ספסי המועמדים שהוגשו למזכ"ל המפל"ג היוצא, ח"כ הרב יצחק לוי המכהן ירה"ר נשיאות הוועידה מלמדים, כי להציע שני תפקידים: מזכ"ל המועמ"ל, שהמועמד היחיד, הוא אליעזר אבסבי ומטלא מקום ירה"ר המרכז, שהמועמדת היחידה היא גב' חנה מלמד ("אמונה") – הרי שלגבי כל המשרות האחרות ההכרעה תהיה בהצבעה חשאית בקלפי.

על־פי המוסכם, כאשר קיים רק מועמד אחד לתפקיד כלשהו – ההצבעה תהיה גלויה.

והנה הנתונים על התפקידים ועל המועמדים:

מזכ"ל המפל"ג – יזהלון אוהלב ואברהם בן־עזרא.

מ"מ מזכ"ל המפל"ג – אורי אליעזר שמעון אחזיון, ירח גלסר ואברהם בן־עזרא. (בן עזרא רציג מועמדותו לשני התפקידים ועמה בוהקים את המועמדות הכפולה הזאת מסתברת עם תוקף המפלגה).

מזכיר מרצי"ם – נחום לנגנטל, מאיר אוזרי, עמרם בן־דוד ואלי ירונפלד.

מזכ"ל הסיעה"כ – אליעזר אבטבי.

יו"ר הלשכה – ח"כ הרב יצחק לוי, ח"כ פרופ' אבנר שאקי.

יו"ר המרכז – שמריהו בן־צור והרב נסים מלכה.

מ"מ יו"ר המרכז – חנה מלמד.

מ"מ יו"ר הלשכה – אברהם שטרן, אלי בן־דלולו, שלום שוקרון והרב יהודה פליקס.

כאמור, אלה הם הנתונים עד ליום רביעי אחר הצהריים ויש להניח, כי עד להתכנסות המוסד הקובע של הוועידה יופעלו לחצים על חלק מהמועמדים להסיר את מועמדותם מסיבה זו או אחרת.

כך, למשל, מועמדותו המוסנית של שלומה בקיש לכהונת מזכ"ל המפל"ג, התקבלה, קרוב לוודאי, בהפתעה רבה עלידי ח"כ פרופ' אבנר שאקי, שבקיש נמנה על מקורביו. במתכוון של פרופ' שאקי סברו, כי מועמדות זו תפגע בריכוז המאמץ להשיג תמיכה מירבית עבור פרופ' שאקי המתמודד על ראשות הלשכה. ביום שלישי השבוע, כאשר העליתי בפני פרופ' שאקי את האפשרות כי בקיש יציג את מועמדותו – הוא שלל רעיון זה מכל וכל. אין זה מן הנמנע, כי המועמדות הזאת שהוגשה ביום ד' גובשה אצלו בפגישה מצומצמת של צירים יצאני מרוקו, שהתקיימה ביום שני השבוע בבית "בית יצאני מרוקו", ביוזמתו של שמעון אוחיון. ואכן, ביום רביעי אוה"צ, הסיר בקיש מועמדותו "לבקשת פרופ' שאקי".

אבל למה להקדים את המאוחר?

ביום ראשון השבוע, ביוזמת מזכ"ל המפל"ג היוצא ח"כ הרב יצחק לוי, התכנסו ב"קסטל" כ־25 צירים לפי גירסה אחת ו־30 לפי גירסה אחרת, כשהמשותף לכולם הוא המוצא העדתי, הרב לוי אז־בבא היכן שהסביר, כי הוא רואה עצמו מחויב להשגשה מתונה, רק לגבי אז־בבה התפקידים ומעבר לאלה יפעל כפי הבנתו. את הציבור הנכבד של הצירים נ"ל הוא ומן, כדי להשיג תמיכה למועמדותו של מ"מ ראש עדיידית בית־שמש, אלי בן־דלולו לתפקיד מ"מ יו"ר לשכה. לתפקיד זה היה מועמד יחיד עד אז, המזכיר המרצי של הקיבוץ הדתי, אברהם שטרן, שטרן שוהתבזון להציג מועמדותו לתפקיד יו"ר המרכז, נענה לבקשתו של יו"ר התנועה, ח"כ יזהלון המר לסגת ממהנתו זו, לאחר ששוכנע, כי יש לשמור את התפקיד הזה לנציג מבני עדות המזרח, ולהבטיח חלוקה שווה בין מגזרים ובין עדות. בשיחות הרבות שהסכם, כי יציג מועמדותו לתפקיד מ"מ יו"ר הלשכה ובך יינתן ביטוי לקיבוץ הדתי במוסדות התנועה כשם ש"לאמונה" יועד התפקיד למ"מ יו"ר המרכז.

לשבחו של אלי בדלולו יאמר, כי "הרקורד" שלו בבית־שמש, מזכה אותו להתמנות ביוצייות נכבדות יותר מתפקיד מ"מ יו"ר לשכה וללא כל קשר למוצאו העדתי, מה גם שלראשות הלשכה מתמודד ח"כ הרב יצחק לוי שמוצאו אינה זהה לו...

נקבעו על מועמדותו של בדלולו על רקע עדתי, החלו הנוכחים לשוחרר קיטור על קיפוחם של יוצאי מרוקו בתפקידי מפתח בתנועה במסגרת ההבנות שהושגו. וכך, כהיעדרו של הרב יצחק לוי, שהשתתף רק בהלכה הראשון של הפגישה, התגבשו מועמדויות לתפקידים אחרים העומדים להכרעה במוסד הקרוב של ועידת המפל"ג.

לא חסרו חילופי דברים "לא קלים" בין סגן ראש עיריית רימונה, ישראל נבון לבין יחזם המפגש על שנתן ידו להבטת שהושגו בין המרכיבים השונים בוועידה.

הצירים יוצאי מרוקו סבורים, כי ההרכב של הצירים בוועידה לפי מהצא עדתי נותן להם סיכוי סוב לזכות באחד מתפקידי המפתח שהושגו לגביהם הבטת ללא התייעצות אתם.

מי שמעיין ברשימת המועמדים לתפקידים השונים יבחין, כי למעשה צפויה התמודדות בין הוועדת ובתוך הוועדת. פרופ' אבנר שאקי מול הרב יצחק לוי. שמריהו בן צור מול הרב נסים מלכה ושלום שוקרון נגד אלי בדלולו (שניהם יוצאי מרוקו). כנ"ל על התפקידים מ"מ מזכ"ל המפל"ג ומזכיר מרצי, שבני אותה עדה יתמודדו ביניהם.

מאיר אוזר שהיה הרוח החיה במפגש ביום ראשון השבוע, מכחן, כידוע בסמנכ"ל המשרד לענייני דתות. כאשר נשאל הכיצד הוא מתמודד שעה שהוא נושא תפקיד ממלכתי בכיר – הסביר, כי אם ייבחר יתפטר מתפקידו.

כמה מהצירים שנכלו חלק במפגשים הנ"ל אמרו לכותב שורות אלה, כי האווירה ללכת על הקו העדתי מתוך מטרה למשוך מצביעים מש"ס הוזה לשורות המפל"ג. אגב מאיר אוזר כיהן כיו"ר הוועד"פ המאוחד של המפלגה במשך תקופה ממושכת לצדם של נבחרים ובעלי תפקידים אחרים מהעדה המרוקנית ש"ס לא התנוסטה...

יריבו של אוזר מבין הצירים שהם מהעדה המרוקנית, מזכירים כי כאשר כיהן כיו"ר הוועד"פ לא עלו נושאים שהם מעניינה המיוחד של עדה זו לא בתחום הכחרות ולא בתחומים אחרים.

התארגנות על רקע עדתי נתקבלה בקורת־דוה רבה בקרב צירים רבים ודוחה תפילה בכוונה גדולה, כדי שהמושב הקרוב של הוועידה יסמור על רמת ריוונים, כפי שהיה עד כה בהנהיגה של ח"כ הרב יצחק לוי.

"בקי ב 'שפת אמת' לא פחות ממני"

הי יום ה' שבט מציינים החסידים די בכל אתר ואתר ובמיוחד חסידי גור, מלאת 90 שנה לעלייתו למרומים של האדמו"ר מגור יצחק"ל, בעל ה"שפת אמת", שהוא סבו של האדמו"ר הנוכחי מגור שליט"א. מוכרי ספרים שהתמחו בעיקר בהפצת ספרים תורניים מספרים, כי הכמירות מהספר "שפת אמת" הגמכר לציבור החרד"לי (חרדי חוץ־לאומי) אינן נופלות מהיקף המכירות לציבור החסידי. ואמנם את "שפת אמת" על חמישה חומשי תורה, ניתן למצוא בבתים רבים של בני־תורה חובשי כיפות סרוגות.

ירוע הדבר, כי מעל שולחנו של הראי"ה קוק זצוק"ל לא סר הספר "שפת אמת". ומספר שמסו של הרבי הזקן מגור, רבי אברהם מרדכי (הר"ם) זצוק"ל, שכאשר יצא מפיחה עם הראי"ה קוק, במהלך ביקורו בארץ אמר למלויתו: "אני חושב שהוא (הראי"ה קוק) בקי ב"שפת אמת" לא פחות ממני". הראי"ה קוק היה קשור לספר זה במידה שקשה לתארה, עד כדי כך, שיום אחד שעה שירד מביתו לנסוע לאחד היישובים בארץ הבחין, כי שכח את ה"שפת אמת" על שולחנו. "אם כך" – אמר – "סימן שאני לא צריך לנסוע" וביטל את נסיעתו שתוכננה מראש. ראש ישיבות "בני עקיבא", הגר"מ נריה שליט"א בספריו על הרב קוק זצ"ל מקריש לא מעט שורות למערכת היחסים המיוחדת בין "הרב" לבין בעל ה"שפת אמת".

מקבצי נדבות נוכלים ודברי הנחמה של רבי "זישא"

שלושת האירועים שעליהם יסופר להלן, ארעו באחרונה במהלך שבוע אחד ובמקום אחד: האולם הקטן בבית הכנסת הגדול ברעננה במניין שחרית.

בראשון הופיע גבר בבן 40, חובש כיפה סרוגה לבוש "בסלדרס". ניגש לגבאי לחש משהו לאוזנו, והגבאי בתגובה יצץ לו: "בעוד דקה. מסיימים את התפילה ואז תוציע לצבור" (כ־30 איש) את העניין הזה". התפילה הסתיימה והציעיר מסר את הודעתו: "אנחנו קבוצת מתגברים שהתגייסנו לעזרתה של ילדה בת 9 הזקוקה להשתלת כבד בבלגיה. הילדה היא יתומה מאב ואם, שנהרגו בתאונת דרכים בטורקיה...".

בתוך רקות "נעתמר" בידי עשרות שמרות בצבעים שונים, שהרי עם ישראל רחמנים בני רחמנים. אחד הצעירים במניין הושיט לו שטר עם עשרה שקלים והתבגלל שאין לו כרגע יותר וביקש חשבון בנק או כתובת להעביר תרומה גדולה יותר. הגבר: "הילדה סמה היום והכסף דרוש עכשיו... אבל טוב, אני כאן לא לבר בתוך מסתובב עוד אחר והוא יש לו את מספר חשבון הבנק. תמתין דקה אני כבר בא". הצעיר טוב הלב ממתין עד עכשיו.

למחרת, גם בן בסוף התפילה, נכנס נער בבן 19, חובש כיפה שחורה ובידו מכתב עסוף בניילון, למיטב ראייתי מתחימות בביכול של הרב הראשי הספרדי לירושלים. באולם בית הכנסת נותרו שלושה אנשים בסך הכל, והוא ניגש למבוגר שבהם, פנסינור למעלה מגיל השבעים, שיאריך ימים, שלא הבין מה הצעיר רוצה ברוחו, והוא הפנה אותו לצעיר הנוכחים. הסיפור ממש מרגש. הצעיר (בעל תוזי פנים עדינים במיוחד, מרכיב משקפיים) הוא חתן שעומד להינשא לבחירת לבו בשבוע הבא באולם "אור יהשרץ" בבני ברק. ראש הישיבה (ובאן נקב בשמן) שלח אותו לרעננה לכתובת מסויימת של משפחה בעלת יכולת לקבל גם ה"צדיק" החתונה. החתן מעיר על עצמו שהוא יתום וגם הכלה יתומה. יהודים טובים שכרו לו דירה לחצי שנה בפתח תקוה ועד אז ה' יראי יעזור. החתן שהרבה בפרטים על עצמו, על הכלה, ועל ראש הישיבה נראה רובר אמת, מה גם שהוסיע ב"פורה" של ביישן המתקשה לעמוד במשימה הזאת, של גיוס כספים לעצמו בדרך כזאת. שלושת האנשים העניקו לו תרומה ביד רחבה ואחד מהם ביקש לעזור לו בהשגת ריהוט חינם וציוד חיוני אחר. הצעיר התחן מסר לצורך זה שני מספרי טלפון. אחד של ראש הישיבה שלו והשני של כתובתו הפרטית. כעבור שעה נברקו שני המספרים. אחד היה של חנות נעליים בבני ברק והשני של משפחה ממרכז אחר. סיפרו לבני המשפחה באלו נסיבות הגיע מספר הטלפון שלהם לידי תושבים ברעננה הם פיענחו את החידה. "הבן שלנו היה עד לפני חצי שנה חלק מהשאבאב" בבני־ברק אך ברחמי־שמים ניצל מהם. כנקמה הם מתפללים בו בכל מיני דרכים וזו כנראה פעולה נוספת של הפושעים האלה."

השלישי, מבוגר, שבא ביום ששי, "התיישב" על הרב וביקש את עזרתו לגייס כסף מן וציבור לקניית תרופות לבתו שעברה השתלה. התרופות יקרות ואין לו יכולת להתמודד עם זה. הציבור מלומד ניסיון משני המקרים הקודמים שעשו כבפיים, היה פחות נרגן והסתפק הפעם בתרומות צנועות. גם הנציגך הזה השאיר כתובת לבירור הפרטים ונמצא רובר אמת להצאיון. בתו אמנם עברה השתלה בחו"ל, אלא שאת התרופות מממנת המדינה במלואן, עלפי חוק שנחקק באחרונה. האבא חי בנפרד מהאם, שאינה עובדת משום הצורך לטפל בבת ואין לה אמצעים לכסות את הוצאות הנסיעה לבית חולים הרסה במנית ולקיים את המשפחה. האב מקבץ תרומות ומעביר אותן למשפחה.

המתפללים הגליטו להמשיך לתרום לכל פרוטה־יד ובלבד שנצדך אמיתי – לא יושבו פניו ריקם.

★

השבוע ביום שני בערב' בביתו בבית וגן של האדמו"ר ממולוזין, הצדיק רבי יחזן טברסקי שליט"א היה "טיש" לציון יום ההילולא של הקדוש הסתדר רבי משולם זיסל (וושא) מאניפאלי זצוק"ל, אחיו של רבי אלימלך מליז'נסק, שנחם תלמידיו של המגיד הגדול ממזריטש. בין אלה שהסבו ליד השולחן, היה חסיד אחד, שהגיע במיוחד מארה"ב ליטול חלק בהילולא בבית האדמו"ר שליט"א. לידו ישב נכדו של רבי "זישא", בן אחד בן מבתו היחידה של רבי "זישא". (לאותו רבי "זישא" מכאורי החסידות, נולד בן בשנת תקל"ב מזיווג שני, ר' ישראל אברהם שמו, אשר נשא לאשה את הצדקת המפורסמת מרת צייטא הנה, בת רבי אברהם נפטר בגיל צעיר, והמשיכה הרבנית לנהל את "הצדה" ונהגה בארמו"רות לכל דבר). הנכד־הצאצא הזה נושא את השם של סבו הגדול, זיסא ושם משפחתו גיילר. מגדלה זקן, פרופ' לסכנולוגיה, שעלה לישראל לפני מספר שנים ומוסקבה. את מה שהחסיר בשנות רשעת הקומוניזם, הוא ממלא עתה ב"כולל" לפנסיונרים בירושלים "תפארת מנחם", שבראשו עומד הרב מרדכי הלפרין, רב הגבעה הצרפתית. גיילר מתעשה לדבר בשפה העברית וגם האידיש אינה שגורה היטב בפיו, אך זכותיים לו עדיין סיפורים שסיפרו לו הוריו שגרו באניפאלי על רבי "זישא" – הסבא והוא "תרם" אותם ב"טיש" שערך הרבי ממולוזא.

אחד מדברי התורה החדושים של רבי "זישא" מתייחס לגמרא בבבא קמא: דרש רבא, מאי דכתיב "יהי מוכשלים למגיך בעת אפך עשה בהם" (ירמיה ח' כ"ג) אמר ירמיה לפני הקב"ה: רבש"ע אפילו בשעה שעושין צדוקה הכשילים בבני־אדם שאינם מהוגגין" (ט"ו עמוד ב'). תמה רבי "זישא": והא לפלא אשר ירמיה שהיה דודש טוב לעמו תמיד, יבקש רבי קשה כזאת? ופירש: "דגם בקלקול היתה כוונתו באמת לטוב בעבורם, על כי ראה מעשיהם שאינם מתגננים ולא היה להו ללמוד עליהם שום זכות. ועל־כן התפלל עליהם להכשילם במצדה זאת בבני־אדם שאינם מהוגגים. ואף שלא יקבלו על מצוות זאת שכר, על־כל־פנים יוכל ללמד זכות עליהם ולהגיד להם שפע טוב ממעל מצד מידה כנגד מידה. כי במידה שאדם מודד מודדין לו (גמרא ל"ב עמוד ב') וכמו שהמה אינם מדקדקים ונותנים צדקה אף למי שאין ראוי ותגן – כן יגיע להם מאדני מתנת־חינם שפע ממעל, אף כי גם הם במעשיהם אינם מהוגגים".

התורה הזאת של רבי "זישא" ז"ע, מאומצת היום על ידי כל מתפללי בתי הכנסת די בכל אתר ואתר. שכן, בשנים האחרונות רבו הנוכלים הסובבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות עם סיפורים מסמר־שיער הנוגעים ללב כל אחד, ואין לאיש היכולת לעקוב אחר אמיתות הסיפורים ואמינות העומדים מאחוריהם. לכולם מכתבי המלצה ולכולם תתימות מרבנים שלהם ותחום. ויקיים בכל נותני הצדקה: "במידה שאדם מודד, מודדין לו".